A black and white photograph of a person wearing a hooded garment, seen from the side in silhouette. The person is looking towards the right. The background is a dramatic sky with scattered clouds, and a bright light source, likely the sun, is visible on the horizon to the right, creating a soft glow. The overall mood is contemplative and atmospheric.

Praha
a střední
Čechy

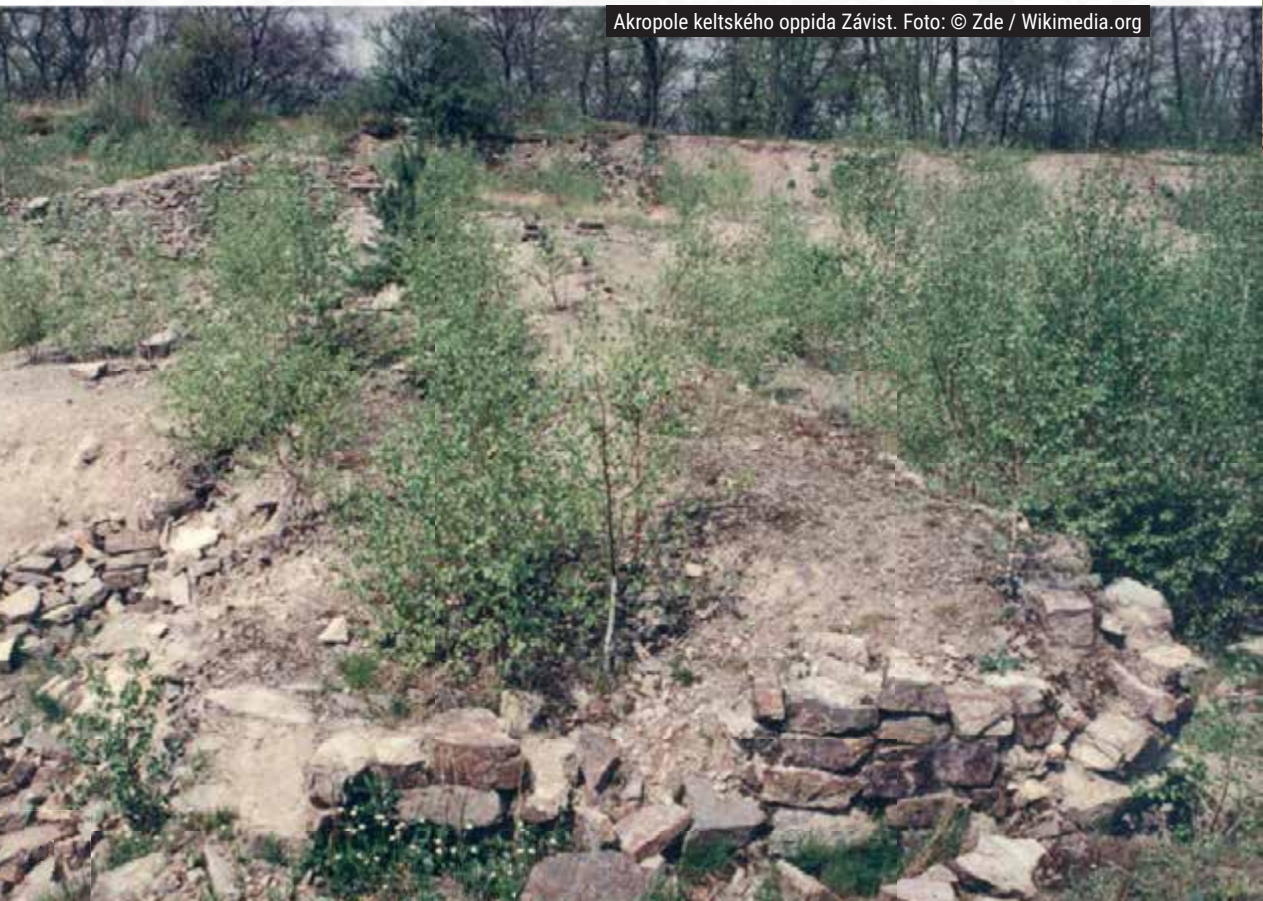
Celá oblast středních Čech se rozkládá v kotlině, která je přirozeně ideálním prostorem pro pravěké osídlení. Proto zde najdeme velkou řadu zajímavých i tajemstvím opředených míst. Pražský hrad se rovná vlastně pravěkému sídlišti a hradišti. V Praze vás zaujmou expozice Národního muzea nebo Muzea hlavního města Prahy, které soustřeďují nejvýznamnější archeologické nálezy. Na okraji Prahy se na Závisti rozprostřelo jedno z nejvýznamnějších keltských oppid. Další neméně významné oppidum najdete ve Stradonicích, kde můžete na zámku v Nižboru vidět jednu z nejzajímavějších expozic zaměřenou na Kelty. A u Mšeckých Žehrovic lze navštívit místo, odkud pochází unikátní a cenný nález keltské hlavy druida. Na brdském Plešivci můžete pátrat po stopách hradiště proslaveného tavením kovů spojeného s tajemnou mystikou. Unikátní mohylový hrob přímo na místě nálezu se nachází přímo v centru Nymburka. Není mnoho míst spojených s životem Germánů na našem území, o to cennější může být návštěva Pičhory na Kolínsku. A možná nejvíce vás překvapí nenápadný vrch Zlatý kopec těsně za Prahou, který se stal místem světově unikátních nálezů.

Závist, největší a nejvýznamnější české oppidum

Na vrchu Hradiště na pravém břehu Vltavy vznikla podle výzkumů první opevněná osada již v době kultury nálevkovitých pohárů nebo kultury řivnáčské v období eneolitu. Toto opevnění však není zachyceno. Prvním prokazatelným opevněním je palisáda vybudovaná lidmi mohylové kultury ve střední době bronzové. Dalším nálezem je hradba z období kultury štítarské z pozdní doby bronzové, kterou již tvořilo více obranných prvků – tzv. vlčí jámy, které byly vylámany do skály a které byly původně překryty křovím a vyplněny ostrými předměty, spolu se 3 metry širokým a metr hlubokým příkopem vylámaným do skály. Za příkopem byla berma a palisáda s náspem. Opevnění v té době chránilo sídliště o velikosti 60 hektarů.

První keltští osadníci se usídlili na Závisti v první polovině 6. století př. n. l. v nevelké osadě bez opevnění. Kolem roku 500 nalezneme již sídliště na ploše 27 hektarů chráněné hradbou, vyplněnou kameny a hlínou a vyztuženou konstrukcí z dřevěných roštů, bránu vybudovanou 12 metrů nad mohutným ve skále vylámaným příkopem a uzavřenou dřevěnými vraty a druhou a třetí linií opevnění. V polovině 5. století dostala celá fortifikace impozantní kamennou

Akropole keltského oppida Závist. Foto: © Zde / Wikimedia.org

Pohled ze Závisti na protější Šance, které se staly součástí jednoho obřích hradiště. Foto: © Prazak / Wikimedia.org

podobu s dřevěnou konstrukcí. Stará šíjová brána ustoupila nové s nápadnými nárožními kamennými bastiony, patrně inspirovanými antickým vzorem. Toto opevnění v tu dobu již chránilo prostor o rozloze více než 80 hektarů.

Prostor keltského hradiště byl zastavěn rozptýlenými jednotlivými usedlostmi s obytnými staveními a hospodářskými objekty. Některé z usedlostí pak byly patrně i ohrazeny. Archeologové zde odkryli různé typy objektů – velké povrchové obytné domy, chaty se zahloubenými podlahami, i jen různé přístřešky. Podle hustoty zjištěných staveb lze předpokládat, že hradiště Závist mělo v této době jen pár set obyvatel, což svědčí o účasti okolního venkovského obyvatelstva na zásobování obyvatel hradiště. Můžeme se domnívat, že hradiště bylo sídlem správní a výkonné moci nad regionem snad i celých středních Čech. Tuto domněnku podporuje i nález složitě splétaného řetízku z bronzového drátu, který byl součástí honosného opasku, a vzácná skleněná perla s očky. Podobné artefakty se vyskytují v bohatých hrobech z přelomu 6. a 5. století př. n. l. v Durrnbergu.

Na východ od akropole zde bylo na přelomu 6. a 5. století př. n. l. vybudováno první kultovní místo. Akropole po dobu trvání hradiště změnila asi čtyřikrát svůj vzhled. Vzácné nálezy z různých období naznačují, že se jednalo nejen o sakrální prostor, ale i sídlo vládce. V mladší době halštatské a časně laténské byla Závist jedním z nejdůležitějších center české kotliny s kontakty na západní Evropu, Itálii a Řecko. V této době stály na akropoli stavby, které lze označit jako nejstarší kamennou architekturu v Čechách. Na počátku 4. století př. n. l. bylo hradiště Závist opuštěno a jeho moc zanikla.

K obnově osídlení Závisti došlo až na počátku 2. století př. n. l., kdy začala na území Čech vznikat keltská oppida. První z nich bylo založeno právě na ruinách bývalého hradiště. Noví osadníci, kterých na počátku nebylo mnoho, nejprve ohradili prostor provizorní dubovou palisádou. S nárůstem obyvatel oppida se přibližně v roce 175 př. n. l. začalo se stavbou lepšího opevnění oppida, které chránilo celý vrchol hory. Hradby vybudované z nasucho kladených kamenů byly zpevněné svíslými kůly a hlavní klešťovitá brána navazovala na opevnění, které bylo vícekrát přestavováno. Využitý byl i starší příkop vytesaný do skály. Koncem 2. století př. n. l. bylo k oppidu připojeno jižní podhradí spolu s novou sídelní čtvrtí. Celková rozloha oppida tak dosáhla 118 hektarů. Sakrální stavbou na oppidu Závist nejspíše byla pravouhlá dřevěná stavba vybudovaná na vyvýšeném místě v sousedství významného dvorce v místech, kde stály původní svatyně z doby halštatské. Zástavba oppida se skládala hlavně ze samostatných dvorců různých velikostí. V rohu dvorce stál většinou nadzemní obytný dům s vnitřním členěním do dvou i tří místností. Po obvodu dvorce stály menší nadzemní či polozahloubené stavby sloužící jako dílny nebo bydlení. Vyskytovaly se zde i různé sýpky, špýchary, stáje a jámy. Některé dvorce měly i vlastní studnu či cisternu. Menší usedlosti mohly být domovem řemeslníků.

V letech 90–85 př. n. l. bylo oppidum napadeno a jeho plocha se zmenšila na 63 hektarů. Opevnění s požárem zničenou hlavní bránou bylo velmi zjednodušeno. Po dalších útocích nebyla hlavní brána již obnovena a ke vstupu do oppida se používaly brány ostatní. Keltské oppidum Závist zaniklo někdy v druhé polovině 1. století př. n. l. Bylo patrně napadeno a dobyt Germány, kteří se zde usídlili. V tu dobu byla ale jeho původní moc a sláva dávno pryč.

Jak na místo? – Ze zastávky pražské hromadné dopravy Točná se vydejte po naučné stezce Keltská stezka, která vás pohodlnou procházkou dovede až na Závist.

Informace:

 www.archeolog.cz/lokalita/oppidum-zavist/67; www.stezky.info/naucnestezky/ns-keltska-stezka.htm KČT č. 36 GPS: N 49°57.74302', E 14°24.51168'

Hradiště Hradčany rovná se dnešní Pražský hrad

Úzký ostroh nad levým břehem Vltavy v místech dnešního Pražského hradu měl své osídlení už od pozdní doby kamenné. Původně šlo o výšinné sídliště, z něhož se vyvinulo opevněné hradiště. Vzhledem k dalšímu bouřlivému stavebnímu vývoji a přeměně na hrad jsou stopy po původním osídlení získané pouze z jednotlivých archeologických průzkumů. Navíc dnešní stav neodpovídá pohanské době, protože došlo ke značným úpravám terénu. Například pod dnešním třetím nádvořím hradu se původně nacházela rokle s pramenem vody. Staří Slované se na Hradčanech objevují v 8. století a první doloženou stavbou je kostel Panny Marie z 80. let 9. století. Údajně ho dle Kristiánovy legendy nechal postavit kníže Bořivoj I. jako dárek za znovunabytí moci nad Čechami. Každopádně od dob Přemyslovců, kdy se hrad stal centrem celého českého státu, trvá už více než 1000 let

nepřerušená tradice vladařského sídla právě na tomto místě. Česká knížata a krále vystřídali prezidenty.

Na hradě nevynechejte expozici Příběh Pražského hradu, která vás mimo jiné seznámí s kompletním stavebním vývojem a historií největšího hradního komplexu na světě.

---

 www.hrad.cz/cs/prazsky-hrad-pro-navstevniky KČT č. 36 GPS:
N 50°5.39213', E 14°24.00562'

Národní muzeum Praha

Naše nejvýznamnější muzeum vzniklo v roce 1818 jako Vlastenecké muzeum v Čechách. Název se proměňoval na České muzeum, Muzeum Království českého až k současnému – Národní muzeum. Hlavní expozice sídlí v historické novorenesanční budově z roku 1890 vévodící pražskému Václavskému

Nově zrekonstruovaná budova Národního muzea vévodí pražskému Václavskému náměstí. Foto: © VitVit / Wikimedia.org

